

ΑΝΑΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΡΧΗ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ
TENDERS REVIEW AUTHORITY

Λεωφ. Γρίβα Διγενή 81-83, 2ο όροφο, Τ.Θ. 24820, 1304 Λευκωσία
Τηλ: 22445100, Φαξ: 22445107, Email: tra@aap.gov.cy, Web: www.tra.gov.cy

Ιεραρχική Προσφυγή Αρ. 72/2010

Μεταξύ:

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑΣ «ΚΡΜΓ LTD – ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΤΔ (ΚΕΣΕΑ)»

Αιτητών

v.

ΑΡΧΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Αναθέτουσας Αρχής

**Αναθεωρητική Αρχή
Προσφορών**

Ζαχαρίας Τουλούρας, Πρόεδρος
Ανδρέας Χριστοφή, Μέλος
Νίκος Πιπτοκοπίτης, Μέλος
Ιωσήφ Ιωσηφίδης, Μέλος
Κυριάκος Συρίμης, Μέλος

Αιτητές:

ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ «ΚΡΜΓ LTD - ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ
ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΛΤΔ (ΚΕΣΕΑ)»

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Μιχάλη Καμπέρη, Δικηγόρο
2. Δημοσθένη Στεφανίδη, Δικηγόρο
3. Άννα Ξυνιστέρη, Εκπρόσωπο αιτούσας Κοινοπραξίας
4. Χριστιάνα Χριστοφή, Εκπρόσωπο αιτούσας Κοινοπραξίας
5. Έλλη Φουλή, Εκπρόσωπο αιτούσας Κοινοπραξίας

Αναθέτουσα Αρχή:

ΑΡΧΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ

Αντιπροσωπεύθηκε από τους:

1. Μαρία Σπανού-Αναστασίου, Δικηγόρο
2. Νίκο Κωνσταντίνου, Διευθυντή Τμήματος Διοίκησης και Προσωπικού, ΑνΑΔ
3. Ελένη Πρωτοπαπά, Λειτουργό Τμήματος Διοίκησης και Προσωπικού, ΑνΑΔ

Ημερομηνία έκδοσης Απόφασης: 24 Σεπτεμβρίου, 2010

Α Π Ο Φ Α Σ Η

A. Με την παρούσα Ιεραρχική Προσφυγή η Κοινοπραξία «KPMG LTD – ΚΕΝΤΡΟ ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΚΕΣΕΑ)» (στο εξής Αιτητές) στρέφεται κατά της απόφασης της ΑΡΧΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ (στο εξής Αναθέτουσα Αρχή ή Α.Α.) να αναθέσει τη σύμβαση του Διαγωνισμού αρ. 33/2009 για εξασφάλιση υπηρεσιών για την «*Οργάνωση και υλοποίηση προγραμμάτων απόκτησης εργασιακής πείρας για ανέργους*» στην Κοινοπραξία «EDITC LTD – MMC MANAGEMENT CENTER LTD» (στο εξής επιτυχούσα).

B. ΓΕΓΟΝΟΤΑ

1. Ο Διαγωνισμός δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 5.10.2009 και στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 9.10.2009. Τελευταία ημερομηνία υποβολής προσφορών καθορίστηκε η 20.11.2009.

2. Ακολουθήθηκε η ανοικτή διαδικασία με κριτήριο ανάθεσης τη χαμηλότερη τιμή, νοουμένου ότι η προσφορά πληρούσε τους όρους και τις προδιαγραφές του Διαγωνισμού.

3. Η Υπηρεσιακή Συμβουλευτική Επιτροπή Αξιολόγησης (στο εξής Υ.Σ.Ε.Α.), σε συνεδρίες της ημερ. 12, 20, 25 Ιανουαρίου 2010 και 1, 5 Φεβρουαρίου 2010 εξέτασε τις προσφορές, έλεγξε την ορθότητα και πληρότητα των υποβληθέντων δικαιολογητικών, των τυπικών προϋποθέσεων συμμετοχής των προσφερόντων και της προσωπικής κατάστασης τους και ετοίμασε την Έκθεση της ημερ. 17.12.2009.

4. Η Υ.Σ.Ε.Α. στη συνέχεια προχώρησε με την αξιολόγηση του οικονομικού μέρους των προσφορών και στις 20.4.2010 υπέβαλε Τελική Έκθεση προς την Α.Α.

5. Το Αρμόδιο Όργανο, σε συνεδρία του στις 26.4.2010, αφού μελέτησε την Έκθεση της ΥΣΕΑ, τα Έγγραφα Διαγωνισμού, το οικονομικό μέρος των προσφορών και το σχετικό Υπηρεσιακό Φάκελο, αποφάσισε για την Επαρχία Λευκωσίας να αναθέσει τη σύμβαση στην Κοινοπραξία Editc Ltd, MMC Management Center Ltd, (στο εξής επιτυχούσα).

6. Η Α.Α. με επιστολή της ημερ. 26.5.2010 γνωστοποίησε στους Αιτητές ότι η προσφορά τους, για την Επαρχία Λευκωσίας, ικανοποίησε το στάδιο Ελέγχου Δικαιολογητικών και Στοιχείων Ποιοτικής Επιλογής και σε ότι αφορούσε το οικονομικό μέρος της κατατάγηκε δεύτερη (με συνολικό ποσό προσφοράς €103.600 και τιμή μονάδας €740,00 ανά καταρτιζόμενο).

7. Οι Αιτητές με επιστολή τους ημερ. 1.6.2010 εξέφρασαν πρόθεση για άσκηση ιεραρχικής προσφυγής εναντίον της πιο πάνω απόφασης της Α.Α., προβάλλοντας ως λόγους την ασυνήθιστα χαμηλή τιμή της επιτυχούσας, έλλειψη έρευνας και θέματα νομιμότητας.

8. Η Α.Α. απάντησε στους Αιτητές με σχετική επιστολή της ημερ. 4.6.2010 εμμένοντας στην απόφασή της.

9. Οι Αιτητές καταχώρησαν την παρούσα Ιεραρχική Προσφυγή στις 14.6.2010.

Γ. ΠΡΟΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΝΣΤΑΣΗ

Κατά την ενώπιον μας διαδικασία η Α.Α. έθεσε το ακόλουθο θέμα προεξεταστικά:

Η Α.Α. υποστήριξε ότι η παρούσα Ιεραρχική Προσφυγή είναι εκπρόθεσμη καθότι δεν καταχωρήθηκε εντός 5 ημερών αφότου η επίδικη απόφαση περιήλθε εις γνώση των Αιτητών, σύμφωνα με το άρθρο 56(2) του Ν. 101(Ι)/03. Ο όρος «ημέρα» ορίζεται στο άρθρο 2 του Νόμου ως «ημερολογιακή ημέρα», επομένως, η επιστολή των Αιτητών θα έπρεπε να είχε αποσταλεί μέχρι την 31.5.2010 και όχι την 1.6.2010. Η τήρηση των 5

ημερών, όπως ισχυρίστηκε η Α.Α. αποτελεί προϋπόθεση για την καταχώρηση Ιεραρχικής Προσφυγής. Ως εκ τούτου, η παράβαση της συνεπάγεται την ακυρότητα της παρούσας Ιεραρχικής Προσφυγής.

Κατά την ενώπιον μας διαδικασία οι Αιτητές αντέκρουσαν την προεξεταστική ένσταση της Α.Α. με τα ακόλουθα:

Οι Αιτητές υποστήριξαν ότι το θέμα αυτό έχει κριθεί εδώ και χρόνια, ότι δηλαδή είναι πέντε εργάσιμες ημέρες και όχι ημερολογιακές όπως υποστήριξε η Α.Α.

Αφού ακούσαμε τα δύο μέρη αναφορικά με την προεξεταστική ένσταση καταλήγουμε στα ακόλουθα:

Συμφωνούμε με τη θέση των Αιτητών ότι το εν λόγω θέμα έχει κριθεί επανειλημμένα στο παρελθόν και ότι οι 5 ημέρες που αναφέρεται το άρθρο 56(2) του Ν.101(Ι)/2003 ερμηνεύονται ως πέντε εργάσιμες μέρες και όχι ως ημερολογιακές. Ως εκ τούτου, η προεξεταστική ένσταση της Α.Α. απορρίπτεται ως αβάσιμη και θα προχωρήσουμε με την ουσία της Ιεραρχικής Προσφυγής.

Δ. ΘΕΣΕΙΣ ΑΙΤΗΤΩΝ

Κατά την ενώπιον μας διαδικασία οι Αιτητές ζήτησαν ακύρωση της απόφασης της Α.Α. και ανέφεραν τα ακόλουθα:

1. Ασυνήθιστα χαμηλή τιμή, παράλειψη δέουσας έρευνας και διευκρινίσεων

Ως πρώτο λόγο ακύρωσης της απόφασης οι Αιτητές προέβαλαν το ότι η προσφορά της επιτυχούσας ήταν ασυνήθιστα και/ ή υπερβολικά χαμηλή, με βάση τα εξής στοιχεία:

(α) Η προσφορά της ανά καταρτιζόμενο ήταν €393 και το συνολικό ποσό €55.020. Ο συνολικός προϋπολογισμός του Διαγωνισμού, όμως, καθορίστηκε από την Α.Α. σε €140.000 και €1000 ανά καταρτιζόμενο άτομο.

(β) Οι Αιτητές, ως δεύτερος προσφοροδότης, υπέβαλαν προσφορά διπλάσιας τιμής από εκείνη της επιτυχούσας δηλαδή €740 ανά καταρτιζόμενο και συνολικό ποσό €103.600, ο δε τρίτος υπέβαλε προσφορά με τιμή €880 ανά καταρτιζόμενο.

(γ) Ανάλογη είναι η εικόνα και για τις άλλες επαρχίες στα πλαίσια του ίδιου Διαγωνισμού. Η προσφορά της επιτυχούσας είναι και πάλι ασυνήθιστα χαμηλή ανά καταρτιζόμενο με τιμή €393, ενώ των Αιτητών είναι σχεδόν διπλάσια.

(δ) Εγείρονται αμφιβολίες στο κατά πόσο η επιτυχούσα θα είναι σε θέση να εκτελέσει τις υπηρεσίες σύμφωνα με τους όρους του Διαγωνισμού. Ορισμένοι από τους εκπαιδευτές συνδέονται μεταξύ τους με συγγένεια και είναι οι ιδιοκτήτες των εταιρειών της επιτυχούσας κοινοπραξίας. Επομένως, είναι αμφίβολο κατά πόσο η διοικητική υποστήριξη για αποπεράτωση του έργου θα είναι ικανοποιητική και υπάρχει κίνδυνος να απαιτήσουν πρόσθετη πληρωμή.

Η Α.Α., όπως ισχυρίστηκαν οι Αιτητές, με βάση τα πιο πάνω στοιχεία θα έπρεπε να ζητήσει διευκρινίσεις, ως όφειλε, ενόψει της ασυνήθιστα χαμηλής προσφοράς της δυνάμει του άρθρου 61 του Ν. 12(Ι)/2006 και του άρθρου 55 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ και να θέσει αυτήν υπό απόρριψη.

Η μόνη αναφορά, τόνισαν οι Αιτητές, ως προς την ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά της επιτυχούσας έγινε στην παράγραφο 5 των πρακτικών ημερ. 26.4.2010 του αρμοδίου οργάνου της Α.Α. όπου αναφέρεται ότι η *«...απόκλιση του ύψους των Οικονομικών προσφορών από την εκτιμώμενη δαπάνη η οποία κατά την άποψη του οφείλεται στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες και στον έντονο ανταγωνισμό που επικρατούν στην Κύπρο, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.»*

Ωστόσο, όπως ανέφεραν οι Αιτητές, είχε υποχρέωση η Α.Α. (δυνάμει της πιο πάνω αναφερόμενης νομολογίας του ΔΕΚ, του άρθρου 61 του Ν. 12(Ι)/2006 και του άρθρου 55 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ και των γενικών αρχών του Διοικητικού Δικαίου που

επιβάλλει υποχρέωση δέουσας έρευνας) προτού αποφασίσει την κατακύρωση του έργου, να καλέσει την επιτυχούσα να δικαιολογήσει τις τιμές που προσφέρει και να εκτιμήσει την προσφορά υπό το πρίσμα των διευκρινίσεων που θα της υποβάλλονταν.

Πρόσθετα, οι Αιτητές ανέφεραν ότι η Α.Α. διενήργησε αξιολόγηση χωρίς να προηγηθεί δέουσα έρευνα και σαν αποτέλεσμα η απόφαση της στερείται αιτιολογίας για την αποδεκτή τιμή.

2. Έλλειψη πρακτικών συνεδριάσεων

Στο διοικητικό φάκελο οι Αιτητές διαπίστωσαν ότι δεν υπήρχαν οποιαδήποτε πρακτικά των συνεδριών της Υ.Σ.Ε.Α. παρά μόνο μια απλή αναφορά στα παρόντα μέλη και στις ημερομηνίες των συνεδριών της (12, 20 και 25 Ιανουαρίου, 1 και 5 Φεβρουαρίου 2010) κατά τις οποίες εξέτασε τις προσφορές.

Η απουσία πρακτικών, τόνισαν, έρχεται σε σαφή αντίθεση με το τον Κανονισμό 11 των Κ.Δ.Π. 201/ 2007, την αρχή χρηστής διοίκησης και το άρθρο 24(1) του Ν. 158(Ι)/1999 που προβλέπει ότι «...πρέπει να τηρούνται λεπτομερή πρακτικά των συνεδριάσεων των συλλογικών οργάνων, στα οποία να διατυπώνονται με σαφήνεια οι αποφάσεις που λαμβάνονται. Η τήρηση άρτιων πρακτικών είναι υποχρέωση κάθε οργάνου που ασκεί διοικητική λειτουργία».

Η Έκθεση Αξιολόγησης, οι Αιτητές υποστήριξαν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως πρακτικό συνεδριών γιατί αφήνει αναπάντητα ουσιώδη ερωτήματα που αφορούν τη σύνθεση της Επιτροπής κατά τη λήψη της απόφασής της, την ύπαρξη ή μη παρατηρητών κατά τις συνεδρίες της, αλλά και την αιτιολογία και το σκεπτικό με το οποίο οδηγήθηκε στην απόφαση της (βλ. Υπόθεση αρ. 1137/2002, *Krypto Security (Cyprus) Ltd. v. Δημοκρατίας*, ημερ. 12.5.2004).

3. Προϋποθέσεις συμμετοχής, πείρα από τις κυρίες Θ. Κναή και Αντ. Χατζηγιάννη

Οι Αιτητές ισχυρίστηκαν ότι, η προσφορά της επιτυχούσας δεν πληρούσε τον όρο του διαγωνισμού σχετικά με την πείρα των Συμβούλων παρακολούθησης, οι όροι (σελ. 74) προνοούν:

«(ii) δύο χρόνια γενική επαγγελματική πείρα εκ των οποίων ένα (1) χρόνο ειδική επαγγελματική πείρα που αποκτήθηκε κατά τα τελευταία τρία (3) χρόνια, σχετική με οργάνωση/ διεύθυνση κατάρτιση/ εκπαίδευση ή ως εκπαιδευτής πλήρους απασχόλησης σε προγράμματα κατάρτισης ενηλίκων ή επιλογή και τοποθέτηση ατόμων σε εργασία ή επαγγελματική καθοδήγηση ανέργων.»

Ανέφεραν ότι, δεν αποδεικνύεται από το βιογραφικό της κας Θ. Κναή ότι τηρεί τον όρο του ενός έτους ειδικής πείρας κατά τα τελευταία 3 χρόνια, ενώ είναι και άγνωστη η διάρκεια των προγραμμάτων στα οποία συμμετείχε. Πέραν τούτου, δεν φαίνεται αν ήταν συνεργάτης της επιτυχούσας. Ενώ αναφέρεται ότι είναι Διευθυντής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης, δεν προκύπτει από τους Πίνακες του Μόνιμου Προσωπικού ότι ήταν υπάλληλος. Αν ήταν συνεργάτης του επιτυχόντα προσφοροδότη θα έπρεπε βάσιμα να τεκμηριωνόταν ότι πληρούσε τον όρο τους ενός έτους ειδικής επαγγελματικής πείρας, που αποκτήθηκε ως ανωτέρω. Το ίδιο ισχύει, τόνισαν, για την κα Αντωνία Χατζηγιάννη της οποίας η πείρα αξιολογείται ως εκπαιδευτική. Ωστόσο, στον Πίνακα εκπαιδευτικής ικανότητας οι ώρες της ανέρχονται μόνο σε 168, δηλαδή δεν πληρούσε τον απαιτούμενο 1 χρόνο πλήρους απασχόλησης. Συνεπώς, η προσφορά της επιτυχούσας δεν πληρούσε ουσιώδη όρο του Διαγωνισμού και η Α.Α. θα έπρεπε να την απορρίψει.

4. Ανυπόγραφες σελίδες της προσφοράς. Το σπιράλ δεν συνιστά «βιβλιοδεσία»

Ως τέταρτος λόγος ακυρότητας οι Αιτητές προέβαλαν το ότι δεν είναι υπογεγραμμένες όλες οι σελίδες της προσφοράς της επιτυχούσας. Οι σελίδες είναι άδετες δεδομένου ότι δεν είναι βιβλιοδετημένες κατά την έννοια του όρου 8.2.4 (σελ. 22) των εγγράφων εφόσον ο πλαστικός οδοντωτός έλικας (ΣΠΙΡΑΛ) δεν συνιστά βιβλιοδεσία.

Ως πρόσθετο λόγο ακύρωσης οι Αιτητές ανέφεραν το ότι οι υπεύθυνες δηλώσεις των συνεργατών της επιτυχούσας έγιναν σε επίσημο έγγραφο της εταιρείας MMC.

E. ΘΕΣΕΙΣ ΑΝΑΘΕΤΟΥΣΑΣ ΑΡΧΗΣ

Κατά την ενώπιον μας διαδικασία η Α.Α. αντικρούοντας τους λόγους ακύρωσης της απόφασης της που έθεσαν οι Αιτητές υποστήριξε τα ακόλουθα:

1. Ασυνήθιστα χαμηλή τιμή, παράλειψη δέουσας έρευνας και διευκρινίσεων

Η Α.Α. υποστήριξε ότι το αρμόδιο όργανο της ανέφερε στο σχετικό πρακτικό του, ημερ. 26.4.2010, την απόκλιση του ύψους της Οικονομικής Προσφοράς της επιτυχούσας από την εκτιμώμενη δαπάνη και την απέδωσε στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες και στον έντονο ανταγωνισμό που επικρατεί στην Κύπρο λόγω της οικονομικής κρίσης.

Η Α.Α., τόνισε ότι και σε άλλες προσφορές που είχε πρόσφατα προκηρύξει παρουσιάστηκε το ίδιο φαινόμενο απόκλισης των προσφορών από την εκτιμώμενη δαπάνη. Με δεδομένο, όμως, ότι το κριτήριο ανάθεσης ήταν η χαμηλότερη τιμή και έχοντας υπόψη τις συνθήκες οικονομικής κρίσης, η τιμή της επιτυχούσας (€393 Ευρώ ανά καταρτιζόμενο) εύλογα δεν κρίθηκε ότι αποτελούσε ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά. Εξάλλου, η εκτιμώμενη αξία των €400.000 όπως και οι εκτιμώμενες ανά επαρχία (€140.000 για τη Λευκωσία) αποτελούν το μέγιστο προϋπολογισμό-οροφή που δεν πρέπει να ξεπερνούν οι προσφορές σύμφωνα με τους όρους και όχι το μέσο όρο. Συνεπώς, όπως η Α.Α. ανέφερε το ποσό των €140.000 που παρουσιάζεται ως Προϋπολογισμός της Σύμβασης δεν αποτελεί εκτίμηση της Α.Α. ως προς το αναμενόμενο υπό τις περιστάσεις κόστος αλλά αποτελεί το μέγιστο ποσό που μπορούσε να ζητήσει ένας προσφοροδότης για να θεωρηθεί έγκυρη η προσφορά του. Ενόψει των πιο πάνω η Α.Α. ισχυρίστηκε ότι εύλογα έκρινε ότι το ποσό της προσφοράς της επιτυχούσας (€393 ανά άνεργο) δεν αποτελούσε ασυνήθιστα χαμηλή προσφορά.

Η Α.Α. υποστήριξε ότι ακόμα και αν ήθελε κριθεί ότι η προσφορά της επιτυχούσας ήταν ασυνήθιστα χαμηλή, δεν είχε υποχρέωση να καλούσε την επιτυχούσα να παράσχει διευκρινίσεις βάσει του άρθρου 61 του Ν.12(Ι)/2006 ή βάσει του άρθρου 55 της Οδηγίας ΕΚ/18/2004. Τα εν λόγω άρθρα, πρόσθεσε, επιβάλλουν υποχρέωση στην Αναθέτουσα

Αρχή, σε περίπτωση που κρίνει ότι κάποιες προσφορές είναι ασυνήθιστα χαμηλές σε σχέση με το αντικείμενο τους, να ζητήσει διευκρινίσεις για την σύνθεσή τους πριν τις απορρίψει. Οι αποφάσεις του ΔΕΚ, στις οποίες παραπέμπουν οι Αιτητές, ανέφερε η Α.Α., δεν υποστηρίζουν τη θέση ότι έπρεπε οπωσδήποτε να ζητηθούν από την επιτυχούσα διευκρινίσεις και ακολούθως να εκτιμήσει η Α.Α. την προσφορά υπό το πρίσμα των εν λόγω διευκρινίσεων. Οι πιο πάνω αποφάσεις, στις οποίες οι Αιτητές παραπέμπουν, αφορούν το άρθρο 29(5) της Οδηγίας 71/305 και το άρθρο 30(4) της Οδηγίας 93/37 - αντίστοιχα άρθρα του άρθρου 55 της παρούσας Οδηγίας, έχουν όμως ουσιαστικές διαφορές με αυτό.

Το άρθρο 29(5) αναφέρει επιτακτικά ότι η Αναθέτουσα Αρχή πρέπει να εξετάσει τις λεπτομέρειες των υπερβολικά χαμηλών προσφορών προτού αποφασίσει σε ποιον θα κατακυρώσει την προσφορά. Αντίθετα, το άρθρο 55 αναφέρει ότι η Αναθέτουσα Αρχή ζητά διευκρινίσεις πριν απορρίψει τις ασυνήθιστα χαμηλές προσφορές. Οι εν λόγω αποφάσεις αναφέρουν ότι ο στόχος του άρθρου 29(5) είναι να προστατεύσει τους προσφοροδότες από την αυθαιρεσία από μέρους της Αναθέτουσας Αρχής και ότι η διαδικασία που προβλέπεται από το εν λόγω άρθρο έπρεπε να εφαρμόζεται όταν η αρμόδια αρχή μελετά θέμα απόρριψης μιας προσφοράς ως υπερβολικά χαμηλής.

Συνεπώς, η Α.Α. υποστήριξε ότι δεν είχε υποχρέωση με βάση το άρθρο 61 του Ν. 12(Ι)/2006 να ζητήσει διευκρινίσεις προτού αξιολογήσει την προσφορά της επιτυχούσας δεδομένου ότι ούτε ασυνήθιστα χαμηλή την έκρινε, αλλά ούτε πρόθεση είχε να την αποκλείσει. Κριτήριο ανάθεσης ήταν η πιο χαμηλή τιμή το δε δημόσιο συμφέρον, υπό τις παρούσες συνθήκες οικονομικής κρίσης, επέβαλλε όπως κατακυρωθεί η προσφορά στο χαμηλότερο προσφοροδότη. Ως εκ τούτου η Α.Α. ενήργησε με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον.

Η επιτυχούσα αξιολογήθηκε και ικανοποίησε όλα τα τεχνικά και ποιοτικά κριτήρια οι δε όροι της προσφοράς περιέχουν ασφαλιστικές δικλείδες για τις περιπτώσεις που η επιτυχούσα δεν ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του π.χ. η εγγύηση πιστής εκτέλεσης της σύμβασης, οι έλεγχοι κατά το στάδιο υλοποίησης, οι ρήτρες καθυστέρησης.

Η θέση των Αιτητών για μη διεξαγωγή δέουσας έρευνας δεν ευσταθεί δεδομένου ότι η προσφορά της επιτυχούσας δεν κρίθηκε ως ασυνήθιστα χαμηλή, ενόψει της οικονομικής κρίσης και των συνθηκών ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου ουδεμία διερεύνηση της προσφοράς απαιτείτο με βάση το άρθρο 61 του Ν.12(Ι)/2006.

2. Έλλειψη πρακτικών συνεδριάσεων

Η Α.Α. ανέφερε ότι το άρθρο 49 του Ν. 12(Ι)/2006 απαιτεί την ετοιμασία ενός πρακτικού από την αναθέτουσα αρχή για την ανάθεση κάθε σύμβασης. Η θέση, λοιπόν, της Α.Α. είναι ότι η Έκθεση της Υ.Σ.Ε.Α. υπέχει θέση πρακτικού και ότι οι πρόνοιες του εν λόγω άρθρου έχουν τηρηθεί. Η πρακτική βασίζεται σε πρακτικές για σύναψη και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων που εισηγείται το Γενικό Λογιστήριο ως αρμόδια αρχή (βλ. Οδηγού Βέλτιστων Πρακτικών). Σημείωσε ότι, στην Έκθεση να καταγράφονται τα παρόντα μέλη της Επιτροπής, την ημερομηνία συνεδρίας της και το τι αποφασίστηκε. Η σύνθεση της Υ.Σ.Ε.Α. ήταν η ίδια σε όλες τις συνεδρίες και επομένως δεν προκύπτει οποιοδήποτε πρόβλημα από τη σύνταξη ενός μόνο πρακτικού για όλες τις πιο πάνω συνεδρίες. Ούτε υπήρχαν παρατηρητές αφού δεν προβλέπεται κάτι τέτοιο από τους κανόνες λειτουργίας της Υ.Σ.Ε.Α. Σε κάθε περίπτωση η Έκθεση καταγράφει λεπτομερώς την όλη διαδικασία, την ημερομηνία και τα παρόντα μέλη που υπογράφουν στην τελευταία σελίδα και μονογράφουν κάθε σελίδα της Έκθεσης. Η Α.Α. υποστήριξε ότι τα ίδια ισχύουν και για τη Τελική Έκθεση της Υ.Σ.Ε.Α.

Άλλωστε, όπως τόνισε η Α.Α., η μη τήρηση πρακτικών δεν επάγεται την ακυρότητα μιας πράξεως ούτε και ελαττώματα σε συνταχθέν πρακτικό είναι δυνατό να θίξουν το κύρος της πράξης η οποία καθ' εαυτήν κρινόμενη είναι νόμιμη (Βλ. Στασινόπουλος Δίκαιο Διοικητικών Πράξεων σελ 223). Η Έκθεση και όλα τα έγγραφα της διαδικασίας τέθηκαν ενώπιον του Γενικού Λογιστή ως αρμόδιας αρχής και αφού κρίθηκαν ως καθόλα νομότυπα εκδόθηκε το σχετικό πιστοποιητικό συμβατότητας.

3. Προϋποθέσεις συμμετοχής, πείρα από τις κυρίες Θ. Κναή και Αντ. Χατζηγιάννη

Όπως ισχυρίστηκε η Α.Α. η κ. Θ. Κναή ήταν συνεργάτης της επιτυχούσας και όχι υπάλληλός της. Έχει συμπληρώσει και υποβάλει τη σχετική υπεύθυνη δήλωση που προβλέπεται από τους όρους του Διαγωνισμού. Διαθέτει το ένα έτος ειδικής πείρας που αποκτήθηκε κατά τα τελευταία τρία χρόνια. Αυτό προκύπτει ξεκάθαρα από το βιογραφικό της. Η πείρα της στην MMC LTD από την 1.1.2004 μέχρι την ημερομηνία υποβολής της προσφοράς, ως Διευθνής Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης, είναι σχετική με την οργάνωση/ διεύθυνση κατάρτισης/εκπαίδευσης και ικανοποιεί το σχετικό όρο. Η πείρα της αυτή καλύπτει την επιλογή και τοποθέτηση ατόμων σε εργασία (Υπεύθυνη προγράμματος και Σύμβουλος/ Καθοδηγητής για τοποθετήσεις σε εταιρείες ανέργων και αδρανούς γυναικείου δυναμικού). Η πείρα της είναι και σχετική με την επαγγελματική καθοδήγηση ανέργων δηλαδή ικανοποιεί κι άλλους τομείς του σχετικού όρου 6.1 (σελ.74) Σύμβουλοι Παρακολούθησης, που τίθενται ως διαζευκτικοί προς την οργάνωση/διεύθυνση ή κατάρτιση/ εκπαίδευση. Είναι αρκετό, λοιπόν, όπως τόνισε η Α.Α. το ότι ήταν η Διευθύντρια Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων καθ' όλη την περίοδο από το 2004 (πολύ πέραν των απαιτούμενου ενός έτους) μέχρι και την ημερομηνία υποβολής της προσφοράς, γεγονός που της προσδίδει από μόνο του την απαιτούμενη ειδική επαγγελματική πείρα ενός έτους κατά τα τελευταία τρία χρόνια, στην οργάνωση/ διεύθυνση κατάρτισης/εκπαίδευσης.

Η Αντωνία Χατζηγιάννη είναι επίσης συνεργάτης της επιτυχούσας και έχει υποβάλει την υπεύθυνη δήλωση με βάση το σχετικό όρο του Διαγωνισμού. Από το βιογραφικό της προκύπτει ότι κατέχει το απαιτούμενο ένα έτος ειδικής επαγγελματικής πείρας κατά τα τελευταία τρία έτη. Συγκεκριμένα, ανέφερε η Α.Α., από την 1.9.2006 μέχρι την ημερομηνία υποβολής της προσφοράς (πέραν του έτους) έχει πείρα ως εκπαιδευτής πλήρους απασχόλησης σε προγράμματα κατάρτισης ενηλίκων (Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας σε ενήλικες και Εκπαίδευση μειονεκτούντων ομάδων σε θέματα επικοινωνίας και επαγγελματισμού, συγγραφής επαγγελματικού βιογραφικού, ισορροπίας εργασίας και ζωής και οργάνωσης γραφείου (20 – 30 ώρες την εβδομάδα). Αυτή η έκταση διδακτικής πείρας στην περίπτωση εκπαιδευτικών εύλογα κρίθηκε ότι αποτελεί πλήρη απασχόληση. Ο ισχυρισμός των Αιτητών ότι οι ώρες της είναι μόνο 168 είναι παντελώς

αβάσιμος και ατεκμηρίωτος. Αυτό ήταν μια πληροφορία για μια ειδική της εμπειρία σε ένα μόνο θέμα.

4. Ανυπόγραφες σελίδες της προσφοράς. Το σπιδράλ δεν συνιστά «βιβλιοδεσία»

Ο τρόπος σύνταξης της προσφοράς καθορίζεται στην παράγραφο 8.2 του Μέρους Α των όρων του Διαγωνισμού με απαίτηση για μονογραφή μόνο της πρώτης και της τελευταίας σελίδας των πρωτοτύπων βιβλιοδετημένων προσφορών, όπως ήταν αυτή που κατέθεσε η επιτυχούσα. Συνεπώς η προσφορά που είναι δεμένη σε σπιδράλ συνιστά βιβλιοδεσία και ως εκ τούτου πληροί τον όρο αυτό. Η περίπτωση του διαγωνισμού του ΥΕΚΑ δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη γιατί δεν είναι τεκμηριωμένη η αναφορά των Αιτητών ούτε δίδονται στοιχεία για τις πρόνοιες των όρων του.

Αναφορικά με τον πρόσθετο λόγο ακύρωσης που έθεσαν οι Αιτητές, η Α.Α. ανέφερε ότι, οι υπεύθυνες δηλώσεις των συνεργατών της επιτυχούσας μπορεί να ήταν σε έγγραφο με το όνομα της εταιρείας MMC αλλά αυτό δεν επηρεάζει την εγκυρότητα της δήλωσης. Δεν υπάρχει τύπος υπεύθυνων δηλώσεων συνεργατών, στους όρους του Διαγωνισμού, αλλά οι ίδιοι τις ετοιμάζουν κατά τρόπο που να ικανοποιούν τις απαιτήσεις των όρων του Διαγωνισμού. Οι υπεύθυνες δηλώσεις των συνεργατών της επιτυχούσας ικανοποιούσαν πλήρως τις απαιτήσεις των όρων.

Στ. Αφού ακούσαμε τις θέσεις των δυο πλευρών και κατόπιν μελέτης των σχετικών στοιχείων του Διοικητικού Φακέλου της υπόθεσης καταλήγουμε στα ακόλουθα:

1. Έλλειψη πρακτικών συνεδριάσεων

Οι Κανονισμοί που διέπουν τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων αναφορικά με τους Οργανισμούς Δημοσίου Δικαίου περιέχονται στην Κ.Δ.Π. 492/2004. Η Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, λοιπόν, ως Α.Α. σχετικά με τις Δημόσιες Συμβάσεις, θα πρέπει να εφαρμόζει τις διατάξεις της Κ.Δ.Π. 492/2004 και όχι την Κ.Δ.Π.201/2007, όπως ισχυρίστηκαν οι Αιτητές. Η Κ.Δ.Π.492/2004 δεν απαιτεί ρητά την ύπαρξη ξεχωριστού πρακτικού για κάθε συνεδρία του αρμοδίου οργάνου. Το μόνο για το οποίο γίνεται

αναφορά είναι ότι σε περίπτωση κατά την οποία παρακάθονται στις συνεδριάσεις των αρμοδίων οργάνων ανεξάρτητοι παρατηρητές και εκφράζουν τις απόψεις τους, αυτές να καταγράφονται στα τηρούμενα πρακτικά (Καν.4 της Κ.Δ.Π.492/2004). Πέραν τούτου, το άρθρο 49 του Ν. 12(Ι)/2006 απαιτεί την ετοιμασία ενός πρακτικού από την Αναθέτουσα Αρχή για την ανάθεση κάθε σύμβασης.

Εξετάζοντας, τώρα, το περιεχόμενο της Έκθεσης της Υ.Σ.Ε.Α. ημερ. 17.12.2009 διαπιστώσαμε ότι περιλαμβάνονται τα εξής στοιχεία: (α) τα μέλη που την απαρτίζουν, (β) οι ημερομηνίες των συνεδριών της και το τί συζητήθηκε στην κάθε συνεδρίαση της, (γ) ανάλυση των προσφορών, και (δ) οι υπογραφές των μελών της. Επιπλέον, τα ίδια διαπιστώνουμε και στην τελική Έκθεση της ημερ. 20.4.2010 όπου έγινε η οικονομική αξιολόγηση των προσφορών, η κατάταξη των προσφορών και η εισήγηση της Υ.Σ.Ε.Α. προς το αρμόδιο αποφασίζον όργανο της Α.Α.

Ενόψει των πιο πάνω στοιχείων κρίνουμε, λοιπόν, ότι οι υπό αναφορά Εκθέσεις υπέχουν θέση πρακτικού, διότι μπορεί να εξακριβωθεί η σύνθεση της Υ.Σ.Ε.Α. κατά τη λήψη της απόφασής της, η μη ύπαρξη παρατηρητών κατά τις συνεδρίες αυτής, η αιτιολογία και το σκεπτικό με το οποίο οδηγήθηκε στην εισήγηση της. Συνεπώς, καθίσταται εν προκειμένω εφικτός ο νενομισμένος δικαστικός και αναθεωρητικός έλεγχος.

Τέλος, σημειώνουμε ότι οι πρόνοιες της Κ.Δ.Π. 492/2004 και του Ν. 12(Ι)/2006 έχουν τηρηθεί πλήρως, καθότι στο πρακτικό απόφασης του αρμοδίου οργάνου ημερ. 26.4.2010 περιλαμβάνονται τα μέλη που απαρτίζουν το αποφασίζον όργανο, οι υπογραφές τους και διατυπώνεται με σαφήνεια η απόφαση κατακύρωσης υπέρ της επιτυχούσας.

2. Ασυνήθιστα χαμηλή τιμή παράλειψη δέουσας έρευνας και διευκρινίσεων

Για το σύνολο του Διαγωνισμού ο Προϋπολογισμός είναι €400.000 μη συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α. Ο Προϋπολογισμός Σύμβασης για την Επαρχία Λευκωσίας είναι €140.000 χωρίς Φ.Π.Α. με προβλεπόμενο ποσό €1000 ανά

καταρτιζόμενο. Η τιμή που προσέφερε η επιτυχούσα για την Επαρχία Λευκωσίας ανά καταρτιζόμενο ήταν €393, με συνολικό ποσό προσφοράς €55.020 χωρίς Φ.Π.Α..

Το άρθρο 61(1) του Ν. 12(Ι)/2006 αναφέρει σε σχέση με τις ασυνήθιστα χαμηλές τιμές, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Εάν, για δεδομένη σύμβαση, προσφορά φαίνεται ασυνήθιστα χαμηλή σε σχέση με το αντικείμενο της, η αναθέτουσα αρχή, πριν να απορρίψει την προσφορά αυτή, ζητά γραπτώς τις διευκρινίσεις εκείνες για τη σύνθεση της προσφοράς που τυχόν κρίνει σκόπιμες.»

Το εν λόγω άρθρο ουσιαστικά προνοεί ότι σε περίπτωση κατά την οποία η αναθέτουσα αρχή κρίνει ότι είναι ασυνήθιστα χαμηλή μια τιμή προσφοράς θα πρέπει προτού την απορρίψει να ζητήσει εκείνες τις διευκρινίσεις τις οποίες η ίδια κρίνει σκόπιμο. Συνεπώς, το εάν μια τιμή προσφοράς είναι ασυνήθιστα χαμηλή είναι στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής να το κρίνει. Δηλαδή, το συγκεκριμένο άρθρο δεν υποχρεώνει την αναθέτουσα αρχή να ζητήσει διευκρινίσεις από την επιτυχούσα, εκτός εάν έχει αμφιβολίες κατά πόσο η επιτυχούσα μπορεί να εκτελέσει πλήρως το έργο και στην ποιότητα που απαιτείται από τους όρους του Διαγωνισμού.

Εξετάζοντας τις σχετικές εκθέσεις και τα πρακτικά του αρμοδίου οργάνου διαπιστώνουμε ότι η Α.Α. στην προκειμένη περίπτωση δεν φαίνεται να έκρινε ασυνήθιστα χαμηλή την τιμή προσφοράς της επιτυχούσας. Αντίθετα, η Α.Α. είχε πεισθεί ότι η επιτυχούσα διέθετε προσωπικό και τα μέσα για να εκτελέσει ικανοποιητικά το έργο. Το ζήτημα, εξάλλου, είναι ειδικής γνώσης και τεχνικής φύσεως για το οποίο η Α.Α. είναι σε καλύτερη θέση για να κρίνει. Τούτο φαίνεται και στο πρακτικό απόφασης της ημερ. 26.4.2010, όπου αιτιολογεί την απόφαση της, σημειώνοντας ότι η απόκλιση του ύψους των Οικονομικών Προσφορών από την εκτιμώμενη δαπάνη κατά την άποψη της οφείλεται στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες και στον έντονο ανταγωνισμό που επικρατούν στην Κύπρο, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Με δεδομένο, λοιπόν, ότι η Α.Α. αιτιολογεί την απόφαση της για κατακύρωση της προσφοράς στην

επιτυχούσα, κρίνουμε ότι ο σχετικός ισχυρισμός των Αιτητών δεν ευσταθεί και απορρίπτεται.

3. Προϋποθέσεις συμμετοχής, πείρα από τις κυρίες Θ. Κναή και Αντ. Χατζηγιάννη

Ο όρος 6.1 με γενικό τίτλο «Στελέχωση της Ομάδας Έργου του Αναδόχου» και τίτλο «Σύμβουλοι Παρακολούθησης» στο σημείο (ii) προνοούνται τα εξής:

«δύο χρόνια γενική επαγγελματική πείρα εκ των οποίων ένα (1) χρόνο ειδική επαγγελματική πείρα που αποκτήθηκε κατά τα τελευταία τρία (3) χρόνια, σχετική με οργάνωση/ διεύθυνση κατάρτισης/ εκπαίδευση ή ως εκπαιδευτής πλήρους απασχόλησης σε προγράμματα κατάρτισης ενηλίκων ή επιλογή και τοποθέτηση ατόμων σε εργασία ή επαγγελματική καθοδήγηση ανέργων.»

Εξετάζοντας το βιογραφικό της κας Θεοδώρας Κναή επιβεβαιώνονται τα όσα αναφέρθηκαν ενώπιον μας από την Α.Α., ότι δηλαδή:

(α) το εν λόγω πρόσωπο διαθέτει το ένα έτος ειδικής πείρας που αποκτήθηκε κατά τα τελευταία τρία χρόνια, καθότι στο βιογραφικό της αναφέρεται ότι η θέση που κατείχε από την 1.1.2004 μέχρι την ημερομηνία υποβολής της προσφοράς της επιτυχούσας, είχε Ειδική Επαγγελματική Πείρα ως Διευθύντρια Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης στην επιχείρηση MMC LTD,

(β) σε σχέση με την προϋπόθεση κατά πόσο τα προηγούμενα καθήκοντα της είναι συναφή με τις ζητούμενες υπηρεσίες διαπιστώσαμε από την περιγραφή που γίνεται στο βιογραφικό της ότι περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: (i) Σύμβουλος/Καθοδηγητής για τοποθετήσεις ανέργων σε εταιρείες, (ii) Υπεύθυνη προγράμματος και Σύμβουλος/ Καθοδηγητής για τοποθετήσεις αδρανούς γυναικείου δυναμικού, (iii) Διεύθυνση προγραμμάτων κατάρτισης για ενήλικες εκπαίδευση αδρανούς γυναικείου δυναμικού.

Η πείρα της, λοιπόν, σύμφωνα με τα πιο πάνω στοιχεία είναι σχετική με την ειδική επαγγελματική πείρα που απαιτείται από τον εν λόγω όρο του Διαγωνισμού (θέση της Α.Α. με την οποία συμφωνούμε). Εξάλλου, είναι η Α.Α. η οποία είναι σε θέση να

γνωρίζει τους ρόλους ενός εκάστου των υπευθύνων του έργου και ποιες εμπειρίες απαιτούνται για την υποστήριξη ενός εκάστου ρόλου, καθότι είναι αυτή η οποία διαθέτει την εξειδικευμένη γνώση. Πέραν τούτου, διαπιστώνεται από την προσφορά της επιτυχούσας ότι η κα Θεοδώρα Κναή ήταν συνεργάτης της και όχι υπάλληλός της, αφού έχει συμπληρώσει και υποβάλει τη σχετική υπεύθυνη δήλωση ημερ. 7.10.2009, που προβλέπεται από τους όρους του Διαγωνισμού. Συνεπώς, οι σχετικοί περί του αντιθέτου ισχυρισμοί των Αιτητών απορρίπτονται.

Εξετάζοντας, τώρα, την προσφορά της επιτυχούσας διαπιστώνουμε, επίσης, ότι και η κα Αντωνία Χατζηγιάννη είναι συνεργάτης της πρώτης και έχει υποβάλει υπεύθυνη δήλωση ημερ. 7.10.2009 με βάση το σχετικό όρο του Διαγωνισμού. Από το βιογραφικό της προκύπτει ότι κατέχει το απαιτούμενο ένα έτος ειδικής επαγγελματικής πείρας κατά τα τελευταία τρία έτη. Συγκεκριμένα, όπως μας παρέπεμψε και η Α.Α., από την 1.9.2006 μέχρι την ημερομηνία υποβολής της προσφοράς της επιτυχούσας (πέραν του ενός έτους) έχει πείρα ως εκπαιδευτής πλήρους απασχόλησης σε προγράμματα κατάρτισης ενηλίκων (Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας σε ενήλικες και Εκπαίδευση μειονεκτούντων ομάδων σε θέματα επικοινωνίας και επαγγελματισμού, συγγραφής επαγγελματικού βιογραφικού, ισορροπίας εργασίας και ζωής και οργάνωσης γραφείου) 20 – 30 ώρες την εβδομάδα. Συνεπώς, αυτή η έκταση διδακτικής πείρας στην περίπτωση εκπαιδευτικών εύλογα κρίνεται ότι αποτελεί πλήρη απασχόληση. Ως εκ τούτου, ο ισχυρισμός των Αιτητών ότι οι ώρες διδασκαλίας της είναι μόνο 168 είναι παντελώς αβάσιμος και ατεκμηρίωτος. Το άθροισμα των 168 ωρών που υπέβαλε με το βιογραφικό της αφορά την ειδική της εμπειρία για ένα μόνο συγκεκριμένο θέμα.

4. Το γεγονός ότι οι υπεύθυνες δηλώσεις των συνεργατών της επιτυχούσας έγιναν σε επιστολόχαρτο/ έγγραφο με το όνομα της εταιρείας MMC Mediterranean Management Centre και του EDITC Education & Information Technology Centre είναι άνευ ουσιαστικής σημασίας και δεν επηρεάζει την εγκυρότητα των δηλώσεων αυτών, αλλά ούτε την εγκυρότητα της προσφοράς της επιτυχούσας. Εξάλλου, ο ισχυρισμός αυτός προβάλλεται αόριστα και χωρίς να υποδεικνύεται συγκεκριμένη παράβαση όρου

του Διαγωνισμού από τους Αιτητές. Συνεπώς, ο σχετικός ισχυρισμός των Αιτητών απορρίπτεται ως αβάσιμος.

5. Ανυπόγραφες σελίδες της προσφοράς. Το σπирάλ δεν συνιστά «βιβλιοδεσία»

Ο όρος 8.2 του Μέρους Α με τίτλο «Τρόπος Σύνταξης» στο εδάφιο 4 αναφέρεται, μεταξύ άλλων, ότι:

«Κάθε σελίδα των ΠΡΩΤΟΤΥΠΩΝ αντιτύπων που θα περιέχονται στους Υποφακέλους θα πρέπει να είναι μονογραμμένη από τον Προσφέροντα ή τον Εκπρόσωπο του. Σε περιπτώσεις βιβλιοδετημένων στοιχείων μπορεί να μονογραφηθεί μόνο η πρώτη και η τελευταία σελίδα.»

Η έννοια της βιβλιοδεσίας είναι όταν οι σελίδες της προσφοράς είναι συνδεδεμένες και/ή δεμένες μεταξύ τους κατά τέτοιο τρόπο (συρραφή, μηχανική σύνδεση κ.λπ.), έτσι ώστε να αποτρέπεται εύκολα η εισαγωγή νέων σελίδων στην κατατεθείσα προσφορά ή/ και η εξαγωγή υφιστάμενων σελίδων από αυτήν, από οποιοδήποτε άτομο ή φορέα. Όμως, δεν καθορίζεται πουθενά ποιος είναι ο ενδεδειγμένος τρόπος «δεσίματος» των υποβληθέντων εγγράφων, έτσι ώστε να καθορίζεται οριστικά βιβλιοδετημένη μία προσφορά.

Μετά από εξέταση της προσφοράς που είχε υποβάλει η επιτυχούσα διαπιστώσαμε ότι οι σελίδες συνδέονται με πλαστικές σιαγώνες και/ή σπирάλ και ότι είναι υπογεγραμμένη η πρώτη και η τελευταία σελίδα από την επιτυχούσα. Ο ισχυρισμός των Αιτητών είναι ότι ο τρόπος με τον οποίο είναι «δεμένη» η προσφορά της δεν ικανοποιεί την προϋπόθεση για βιβλιοδετημένη προσφορά, επομένως, η επιτυχούσα θα έπρεπε να μονογράψει όλες τις σελίδες της προσφοράς της για να είναι έγκυρη. Κρίνουμε ότι ο ισχυρισμός αυτός των Αιτητών δεν ευσταθεί. Ο τρόπος με τον οποίο έδεσε η επιτυχούσα την προσφορά της θεωρούμε ότι ικανοποιεί τις πρόνοιες του πιο πάνω όρου του Διαγωνισμού και εμπίπτει στην έννοια βιβλιοδετημένης προσφοράς σύμφωνα με τον σχετικό όρο του Διαγωνισμού. Συνεπώς, η επιτυχούσα δεν χρειαζόταν να μονογράψει όλες τις σελίδες της προσφοράς της παρά μόνο την πρώτη και τελευταία σελίδα αυτής. Εξάλλου, οι ίδιοι οι Αιτητές κατά την ενώπιον μας διαδικασία ανέφεραν ότι

για να επέμβει κάποιος στην προσφορά της επιτυχούσας θα έπρεπε να μεταβεί σε βιβλιοπωλείο, καθότι χρειάζεται ένα ειδικό μηχάνημα για να ανοίξουν οι εν λόγω πλαστικές σιαγώνες και/ή σπιράλ.

Ως εκ τούτου, αποφασίζουμε ομόφωνα ότι η Ιεραρχική Προσφυγή 72/2010 απορρίπτεται και η προσβαλλόμενη απόφαση της Α.Α. επικυρώνεται.

Δεν επιδικάζονται έξοδα επί της διαδικασίας.